
ANTAGONISTICKÉ NÁSILÍ

Gustavo Rodríguez

ANTAGONISTICKÉ NÁSILÍ

**Přístupy k ozbrojenému boji
v městském prostředí
z anarchistické perspektivy**

Gustavo Rodríguez

Ještě než začneme, tak považujeme za nezbytné vyložit naše pozice. Něco jako krátké „prohlášení“, ve kterém ujasníme naše postoje k antagonistickým bojům a protisystémové válce. Stojí za to znovu zdůraznit, že v otázce „ozbrojeného boje“, ústředního tématu tohoto textu, nejsme a ani nemůžeme být neutrální, protože neutrální není ani „oficiální historie“, ani prostředky masového odcizení. Ona tolik proklamovaná historická a žurnalistická „objektivita“ zkrátka neexistuje. Jsou to jen mýty nadvlády. „Oficiální historie“ je vždy manipulací s fakty podle potřeb vítězů a podle potřeb moci, a to bez ohledu na to, kdo ji drží.

V konkrétním případě anarchistického boje je zkreslení způsobené historií a masovými prostředky odcizení stále stejné. Vůbec nezáleží na tom, jestli mluvíme o konzervativních a pravicových historických nebo o těch levicových a „progresivních“. Výsledek je stejný – záměrné zkreslování, manipulace s fakty a redukcionismus. Jedním slovem lži. Lži jsou to, co je o anarchismu produkováno „neutrálními“ a „objektivními“ zdroji. Proto bychom neměli být překvapeni současným anarchistickým jednáním, na který se nahlíží stejnou optikou jako v minulosti. Jde o promyšlenou práci se zcela zřejmým propagandistickým záměrem prezentovat anarchismus jako „ideologii“, jako to dělával Goebbels. To znamená jako falešné vědomí, zkreslení reality a pošpinění pravdy. Anarchistická teorie a praxe se tím redukuje na futuristickou architekturu a snovou utopii, ať už prostřednictvím „iracionálního násilí“ nebo banálním „nenásilím“, které se zjevují skrze zdánlivou dichotomii (prefabrikovanou mocí), která anarchistické myšlenky a praxi prezentuje jako „neškodný nihilismus“ a/nebo „neplodný pacifismus“, přičemž žádná z těchto dvou nálepek ve skutečnosti nekoresponduje s anarchistickou etikou. To ale neznamená, že by neexistovali stoupenci anarchismu obou těchto kategorií, nebo dokonce že by nebyli domnělí anarchisté, kteří by se identifikovali s těmito pozicemi, které jsou od anarchismu naprosto vzdálené. Na ty jsme poukazovali při mnoha příležitostech jako na odchylky, produkty trvalé intoxikace liberalismem a marxismem. Zde se proto budeme vyhýbat nejasnostem a postavíme se na stranu toho, co chápeme jako správné a nezbytné: antagonistické násilí. To neznamená, že nejsme kritičtí ke svým chybám – historickým i současným. Právě naopak kritiku vnímáme jako nepostrá-

dátnou zbraň, jako neoddelitelnou součást boje. Proto zdůrazňujeme potřebu zasazovat anarchistickou teorii a praxi do kontextu a naléhavost reflexe, ze které může vzejít historický „řez“. Právě to je nevyřízený úkol od porážky anarchosyndikalismu ve Španělsku v roce 1939.

Kritika, která není zakotvená v konkrétních návrzích, pro nás není antagonistickou kritikou. Tímto textem se nehalíme do pozitivistické rétoriky, a už vůbec ne do rétoriky „revolučních aktivistů“ s jejich typickým „něco se musí udělat!“, tak podobným otázce „co dělat?“, která v praxi vede k velmi běžnému „dělejte, co říkám, a ne to, co dělám“. My naopak stojíme na kritice, která přispívá libertariánské ozbrojené kritice. Takže když tvrdíme, že kritika, která není zakotvena v konkrétních návrzích, není antagonistickou kritikou, míříme ke spojení teorie a praxe. Umisťujeme se do praxe – s použitím některých marxistických pojmů, jako když jsme mluvili o intoxikaci. Bez jakýchkoli pochyb je ve chvíli, kdy se na protisystémové cestě objevují trhliny, kritika stále nenahraditelná. Nepoukazujeme ale pouze na kritické hodnocení minulosti. Kritika našeho bojovného každodenního života je taktéž nepostradatelná. Co dává ozbrojené kritice specifickou váhu, je konkrétní nauka, kterou nám poskytuje. Učit se z ozbrojené kritiky je způsob, jak neopakovat chyby. Je to prostředek, který pohání antagonistický projekt, je to cesta, která nám umožní rozvinout neústupné vědomí skrze přeměnu apatie v antagonistický hněv. Pouze takto upevníme sebeorganizaci boje a všeobecné povstání.

Teď, když jsme vyjasnili naši pozici, můžeme začít s naší obranou ozbrojeného boje, antagonistického násilí a přímé akce jakožto efektivních nástrojů boje. Jak jsme zdůraznili výše, neplodné „nenásilí“, ona neškodná bojovnost idylického pacifismu, nejenže je anarchismu cizí, ale také nemá nic co do činění s našimi hlavními hodnotami. Postoj nenásilí vychází jak z křesťanské intoxikace, tak z jistého „radikálního“ liberalismu, který slouží občanské ideologii, neorganizované masy podrobuje státu a vyžaduje o to širší diskusi s tatíčkem státem. Máme na mysli to, co ideologové liberalismu označují jako „občanskou společnost“. Nejdříve tato intoxikace nabyla – hlavně v 70. a 80. letech – rozměrů „tendence“ v našich řadách překrucováním různých konceptů a ztotožněním

pacifismu s protiválečným a protivojenským postojem. Anarchisté jsou z principu proti armádě, a tudíž jsou i proti válce. To znamená, že otevřeně a se vsí silou vzdorují vojenským institucím, které spatřují ve všech rozličných represivních korporacích, které jsou represivními agenty nadvlády. A logicky jsme proti válčení, protože vzdorujeme válce. Nejsme však proti systémové válce, ale proti válce kapitálu, proti válkám mezi státy, ať už mezi mocnými a rozvojovými a ať už jde o války o hranice, přístup k přírodním zdrojům nebo o čistý šovinismus.

Řekli jsme, že bráníme „ozbrojený boj“. Podporujeme ho jako efektivní a nezbytný nástroj v boji s nadvládou a vycházíme z našich etických základů – z etiky svobody a radikální kritiky moci. Což neznamená – znovu zdůrazňuji, co již bylo řečeno – omlouvat „iracionální“ násilí; výraz, který rádi používají mocní všeho druhu při našem popisování a který se obvykle používá pro označení „nevysvětlitelných“ násilných činů. Vychází při tom s falešné dichotomie „bezpečné – nebezpečné“, „násilné – nenásilné“, jak je v dnešní době občanské ideologie tak v módě.

Abychom se vyhnuli nedorozumění, je nyní potřeba zdůraznit anarchistický boj za odstranění násilí. Ten znamená, že bojujeme proti současné kruté síle ve společenských vztazích. Bojujeme proti systémovému násilí nebo jinými slovy usilujeme o zničení kapitalistického násilí a státního terorismu. Logicky je jedinou možností, jak bojovat se systémovým násilím, použití antagonistického násilí.

Snažíme se tím říct, že naše kritika není kritikou zbraní jako takových. Naše kritika míří ke kultu zbraní, který je vytvářený určitými ozbrojenými skupinami. Proto se naše diskuse netočí kolem používání zbraní, ale kolem toho, čeho chceme jejich použitím dosáhnout. Zbraně nejsou problémem, problém je v tom, kdo a za jakým účelem je používá. Jinými slovy zde vyvstává rozdíl mezi organizací předvojové (a v důsledku autoritářské) struktury a neformálním, horizontálním a autonomním seskupením, které je díky tomu antiautoritářské. Samozřejmě, že celá věc se neomezuje na otázku formy. V této diskusi vyplývá zásadní problém. Je to otázka hodnot, je to etické dilema: je to otázka prostředků a cílů.

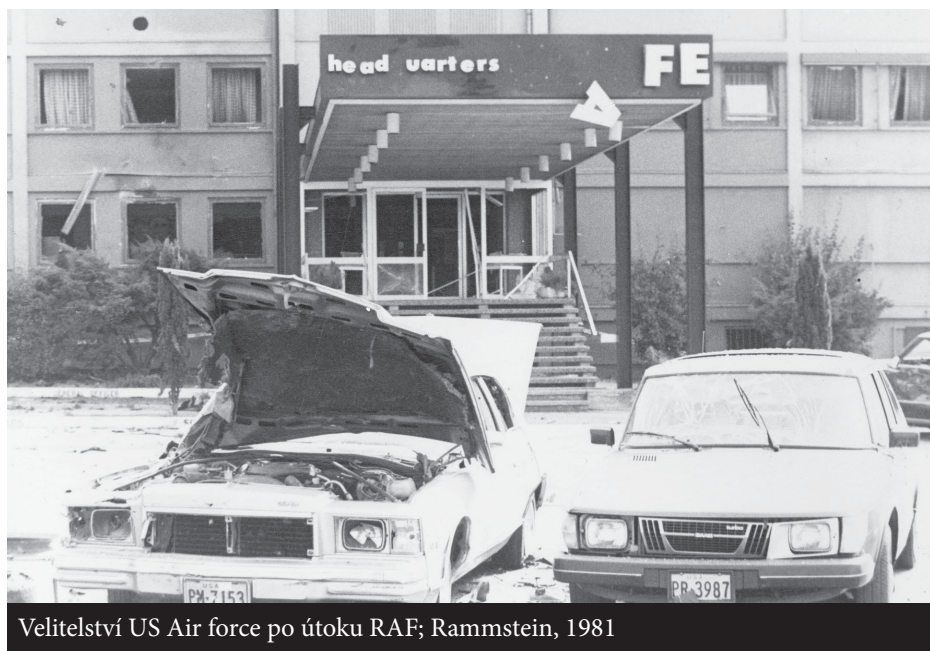

Tento rozpor je pochopitelně autoritářskými skupinami odstraněn tím, že pro dosažení cíle obhajují „nezbytnost“ jakýchkoliv prostředků. A to dokonce, i když jde na obecné rovině o dobytí státní moci nebo prosazení řádu, ať už ideologického nebo náboženského.

Pro nás je problém mnohem komplexnější, protože má co do činění s antiautoritářským bojem. Nebojujeme proto, abychom dobyli stát, ani abychom prosadili nějaký ideologický či náboženský řád. Bojujeme za totální osvobození, bojujeme proti všemu, co nám vládne. Náš boj je radikální, což jinými slovy znamená, že jdeme ke kořenu problémů: nadvládě a moci. Proto skutečně zastáváme stanovisko, že cílem není nic jiného, než zničení systému nadvlády. Prosazujeme naprosté zničení celé komplexní sítě současné nadvlády. Nebojujeme za „jiný možný kapitalismus“, jak rádi zvolávají levičáci nového tisíciletí, kteří vyzvedávají staré leninistické teze o konci „válečného komunismu“ a uskutečnění NEPu, kterým v bývalém SSSR začal státní kapitalismus. Stejně tak nebojujeme za ustavení proletářského státu nebo diktatury proletariátu – eufemismů, které odkazují na diktaturu jedné strany obecně vedené nějakým všudypřítomným mesiášem, který svůj mandát „velkého vůdce“ využívá v absolutistické podobě. Opravdové autoritářské režimy se pro praxi osvobozenického boje ukázaly být velkým krokem zpět.

Všechny tyto etické otázky vždy nepochybně zabraňovaly „taktickým“ spojenectvím a omezovaly naši spolupráci s ostatními politickými skupinami. V těchto spojeních jsme totiž viděli samy sebe jen jako ty, kteří ostatním skupinám „dělají společnost“ a jsou jejich „spolucestujícími“ na velmi krátkých cestách. Tyto „cesty“ ale byly, a na tom trváme, velmi krátké a v odlišných „dopravních prostředcích“. To přirozeně vedlo k tomu, že nás ostatní skupiny odsuzovali a nařkávali ze „sektářství“. Nebyli totiž s to pochopit náš neochvějný anarchistický postoj. A je normální, že ze svých oportunistických pozic skončili u tohoto druhu „uvažování“. Není ale možné, aby to bylo jinak, když zaprvé usilují o odlišné cíle a zadruhé, když jsou jejich etické hodnoty navzájem v naprostém protikladu. Nezapomínejme, kolik z městských guerill, které se rozšířily v 70. a 80. letech v západní Evropě, například německá *Rote Armee Fraktion (RAF – Frakce rudé armády)* a *Revolutionäre Zellen (Rev-*

oluční buňky), operovalo za podpory Stassi (Východoněmecká tajné policie) a ruské KGB. Stávalo se dokonce i to, že pracovali jako žoldáci pod vedením Saddáma Husajna a Al-Fatahu. Za důkazy považujeme to, na co jsme se zaměřovali v případě etických rozdílů a nesouměřitelnosti v otázce prostředků a cílů. Leninistické organizace nepochybně necítily žádný rozpor ve spolupráci s přísluhovači ruské a německé tajné policie. Z jejich perspektivy zaměřené na převzetí státní moci byly všechny tyto represivní síly „taktickými“ spojenci. S bipolárním viděním západovýchodní „konfrontace“ a s ideologickým konfliktem mezi „yankeovským imperialismem“ a „ruským modelem“ bylo vše redukováno na zjednodušující schéma těm „hodným“ a „zlých“, kdy ten dobrý byl ruský imperialismus a jeho satelitní státy s represivními složkami ve službách „komunismu“. Tato logika stále tvrdošijně přetrvává, což dokládáme na obvyklých výjimkách, které se udělují takzvaným „progresivním vládám“. Vytváří se tak falešné rozdíly mezi „dobrymi“ a „zlými“ státy, které umlčují nešvary prováděné „progresivními vládami“ a ospravedlňují je antiimperialistickou rétorikou s pomocí machiavelistického pojetí „nepřítel mého nepřítele je můj přítel“ a sociálně-demokratickým sázením na menší zlo.

Velitelství US Air force po útoku RAF; Rammstein, 1981

Vraťme se ale zpět k našemu tématu. Jak velmi dobře vyjádřil Txema Bofill, bývalý člen *Groupes d'Action Révolutionnaire Internationalistes (GARI – Mezinárodní skupina revoluční akce)*, velká zásluha ozbrojených akčních skupin spočívá v tom, že nepřijímají staré pohádky dominantního systému, které tvrdí, že „proti Státu není možné nic udělat a část rebelující menšiny nezmůže už vůbec nic“. Antagonistické akční skupiny ve skutečnosti nevěří, že dominantní systém je nezranitelný. Nepřítel, proti kterému bojujeme, je před námi, máme ho přímo před nosem. Je právě v těch stejných podmínkách dneška, zítřka i pozítří, které mu dovolují udržet si moc nebo ve správném okamžiku narýsovat nové represivní modely, které mu dovolí nadvládu zdokonalit, jakmile se chopí moci, kterou získá od státu. Právě to je nepochybně ten největší rozdíl, který je mezi námi anarchisty a ostatními politickými skupinami, které sahají po ozbrojeném boji. Náš boj není bojem o státní moc, ale za totální zničení státu; není o uskutečnění „jiného možného kapitalismu“, ale za jeho naprosté zničení. Proto v boji proti institucionalizované moci hledáme a rozpoznáváme další objevující se instituce moci, které uvnitř vytvářejí ta stejná zla, proti kterým bojujeme. V důsledku proto budeme muset pokračovat v boji i proti moci, jakmile se institucionalizuje, a to bez ohledu na to, do jaké míry se bude vydávat za revoluční a jak výmluvná ve svých prohlášeních bude.

Po tomto rozetnutí teoreticko-praktického uzlu, ve kterém jsou zakořeněny etické rozdíly týkající se ozbrojeného boje, je záhodno podívat se na otázku „ozbrojeného boje v městském prostředí“. Na začátek by bylo dobré zdůraznit, že původ takzvané „městské guerilly“ je – bez ohledu na to, že jej v průběhu let používali i jiní – stoprocentně anarchistický, a to jak co se týče samotného konceptu, tak organizačního modelu i strategie boje. První příručku, která teoretizuje téma ozbrojeného boje, vypracoval v roce 1965 pod názvem *Estratègia de guerrilla urbana (Strategie městské guerilly)* anarchista Abraham Guillén, a to během svého exilu v Uruguayi. Téhož roku vydal také *Teoría de La Violencia (Teorii násilí)*. A čtyři roky nato napsal Carlos Marighella *Malou příručku městské guerilly* inspirovanou prací Guilléna.

Také by stálo za to připomenout, že ty nejdálší jiskry městské guerilly se datují k tomu, co bývá nazýváno jako „ilegální anarchismus“, o kterém jsme se zmiňovali už při jiných příležitostech. Rozdíly mezi anarchistickou praxí a předstíraným legálním anarchismem (imobilizovaný a ideologicky neškodný, který sázel a stále sází na lidskou evoluci) byly tímto kritickým a odmítavým termínem stanovené jasněji. Ti, kteří položili základy pro rozvoj zmíněné městské guerilly svými neúnavnými a nepřetržitými akcemi proti nadvládě, byli ilegální anarchisté 19. století. Mezi základní principy těchto soudruhů patřila přímá akce a autonomie, tedy akce bez prostředníků nebo hierarchie a absolutní svoboda a nezávislost skupiny či jednotlivce. Z tohoto pohledu vzešly metody akce, které byly v souladu s etickými hodnotami a které se odvíjely od souladu prostředků a cílů. Mezi těmito metodami můžeme najít propagandu činem, pomstu (nebo útoky proti reprezentantům či obráncům nadvlády) a expropriaci. Po většinu času spolu tyto akce navzájem souvisely a byly a jsou – protože také žijeme v 21. století – navzájem komplementární. Kromě toho byly tyto akce téměř vždy prováděny (a stále jsou) těmi stejnými afinitními skupinami, ačkoliv se do všech nezapojovaly nutně všechny. Někdy jsou některé skupiny například zaměřeny více na expropriaci nebo na propagandu činem či na útoky. Nicméně abychom šli trochu hlouběji do vzájemného působení těchto metod boje, existují skupiny a jednotlivci, kteří ačkoliv se věnují výhradně expropriacím, tak jsou solidární s ozbrojenými akcemi jiných skupin, kterým poskytují expropriovaný materiál potřebný k výrobě výbušnin či k nákupu munice.

Mimo to trváme na tom, že tento způsob jednání se neomezoval jen na 19. století, ale jako charakteristický způsob činnosti se udržel i ve 20. století a jako anarchistická praxe pokračuje i ve století jednadvacátém. Hojnost anarchistických ozbrojených skupin, které využívaly „pomsty“, propagandy činem a expropriací v městském prostředí, vrcholila v počátcích 20. století v Evropě, Spojených státech a po celé Latinské Americe, zvláště v Argentině, Chile, na Kubě, v Uruguayi a v Mexiku. Na konci 19. století se velké městské zóny proměnily v přirozená centra kapitalistického rozvoje koncentrující průmysl, banky a další rozličné mocenské instituce. V ulicích těchto měst rostly rozpory mezi bohatou

buržoazií a vykořisťovanými, utlačovanými dělníky, což byla situace, která skýtala řadu okolností, které napomohly sociální konfrontaci. To umožnilo rozvoj antagonistických struktur tvořených malými akčními buňkami, které byly založené na vzájemné afinitě mezi soudruhy. Na druhou stranu se tyto malé buňky čítající něco mezi pěti až deseti soudruhy koordinovaly s jinými afinitiními skupinami na čase provádění akcí neformálním způsobem, čímž dosahovaly určité mimořádné síly, aniž by obětovaly vlastní autonomii. Takovýto způsob jednání jim umožňoval být mobilní a dovoloval jim maximalizovat efektivitu a minimalizovat rizika, tudíž znemožnil ze strany nadvlády efektivní zásah represe. Na to nedávno poukázali mexičtí povstalci a eko-anarchistické skupiny v kolektivním komuniké. Tento způsob jednání a organizování se posloužil za vzor pro *Federación Anarquista Ibérica (FAI – Iberská anarchistická federace)*, skupinu, která tlačila dopředu situace a okolnosti, které vyústily v pokusy o sociální revoluci v průběhu ustavování druhé republiky španělského státu.

Quico Sabaté; Pyreneje, podzim 1957

Porážka anarchosyndikalismu v roce 1939 dala prostor a uvedla do praxe strategii městských guerill stojících proti nacionální vojenské diktatuře. Anarchisté ve Španělsku bojovali s frankisty tak, že organizovali první městské guerilly v Madridu, Barceloně, Málaze, Granadě, Valencii a Zaragoze. Anarchistické guerilly vzdorovaly frankistické diktatuře po téměř dvě dekády, od roku 1939 do roku 1957. Vynikaly katalánské buňky koordinované Quico Sabatém a Josém Luísem Faceríasem. V Málaze, Córdobě a dokonce i v Madridu zase bojovaly anarchistické skupinky Antónia Raye, který v horách našel pár uprchlíků, ale operoval ve městech a převlékal se s nimi dokonce i za vojáky či kněží. V Granadě se podařilo bratřím Querům upoutat pozornost okázalostí svých akcí. Konec narušování frankovy diktatury a výrazný úpadek anarchistických revolučních akcí nebyl pouze logickým důsledkem represí Franca, ale také produkt nestydatého vyjednávání mezi „anarcho“-syndikalisty madridského CNT a Vertikálním odborovým svazem. To vyvolalo společně s nehybností CNT v exilu – která byla paradoxně kontrolována FAI – hluboké vnitřní rozštěpení, které rozpoutalo boj frakcí vedoucí k úpadku španělského libertariánského hnutí.

Na začátku 60. let nahradila nová generace anarchistů ve Španělsku i v exilu padlé a pokračovala ve strategii městské guerilly, rozvíjela tajný boj a udělala tečku za nehybností CNT a FAI v exilu a za zbabělostí CNT v Madridu. V červenci 1965 *Federación Ibérica de Juventudes Libertarias (Ibérská federace libertariánské mládeže)* vydala komuniké, ve kterém stálo: „Usoudili jsme, že hlavní cíle ‘tolerované opozice’ následované ‘klasickou opozicí’ omezenou na prosté petice za ‘Svobodné odbohy’ a ‘Právo na stávkou’, by měly být nahrazeny konkrétnějším, naléhavějším a pozitivnějším požadavkem: Svobodu všem politickým vězňům.“ „Libertariánská mládež se ve shodě se svými principy prohlásila za „autonomní akční skupinu“ a udělala definitivní „rozluku se strnulou částí mezinárodního výboru CNT“. Byli přesvědčeni, že strnulost je „neoddělitelným fenoménem legální existence libertariánských organizací“.

30. dubna 1966 italská média informovala o „záhadném zmizení Monseigneura Marcose Ussia, církevního poradce španělské ambasády ve Vatikánu.“ Luís A. Edo obhajoval 1. května tento únos kněze, který prov-

edla anarchistická skupina, která výměnou za jeho vydání požadovala propuštění politických vězňů. 3. května bylo v novinách *Avanti* zveřejněno komuniké podepsané *Grupo Primero de Mayo (Sacco y Vanzetti) (Skupina prvního května [Sacco a Vanzetti])*, ve kterém se můžeme dočíst: „Jsme skupinou španělských anarchistů, kteří byli donuceni použít této formy akce, aby přiměli Španělského ambasadora v Santa Sede poslat papežovi petici. V tomto posledním veřejném prohlášení požadujeme, aby vláda generála Franca propustila na svobodu všechny španělské demokraty (dělníky, intelektuály a mladé studenty), kteří jsou odsouzeni ve frankistických vězeních [...]“. S akcí této skupiny ve Španělsku znovu započaly antagonistické akce pod vlajkou přímé solidarity s uvězněnými soudruhy. Podle Telesfora Tajuela byl v dalších letech důraz na solidaritu i přes teoretické rozdíly identifikačním a spojujícím bodem mezi *Skupinou prvního května* a *GARI*.

Od svého začátku obhajovala *Skupina prvního května* koordinaci mezi antiautoritářskými akčními skupinami napříč celým světem, přičemž kladla důraz na autonomii jednotlivých antagonistických skupin. Takovým způsobem se 20. srpna 1967 veřejně prezentovalo i *Movimiento de Solidaridad Revolucionaria Internacional (MSRI – Mezinárodní revoluční solidární hnutí)*, ve kterém byla *Skupina prvního května* nejaktivnějším článkem. Ten den bylo vyhozeno do povětří americké velvyslanectví v Londýně, ke kterému se přihlásila *MSRI*. 12. listopadu 1967 bylo během akcí uspořádaných v nejrůznějších evropských městech dynamitem zcela zničeno osm ambasad a dva vládní úřady. K deseti bombovým útokům se přihlásila *MSRI*. V Bonnu byly napadeny ambasády Řecka, Španělska a Bolívie. V Římě venezuelská, v Hágu to byla ambasáda USA, Řecka a Španělska. V Madridu španělská a americká. V Miláně a v Ženevě byla napadena turistická kancelář španělské vlády.

Na konci roku 1967 vydalo *Movimiento 22 de Marzo (Hnutí 22. března)* v Paříži několik zamyšlení, které ustanovily teoretické základy, které odlišovaly antiautoritářské akce od fokalismu¹, který byl předepsaným trendem napříč levicovými skupinami.

V angličtině *foco theory, focoism, focalism*. Teorie revoluce, podle které není třeba čekat, až nastanou příhodné podmínky pro povstání. Ohniska (španělsky *foco*) nespokojenosti, která povedou k povstání, totiž může zažehnout předvoj tvořený malými, rychle se pohybuujícími skupinami. Tyto polovojenské

Prohlášení jasně říkalo: „Je nutné opustit teorii vůdčího předvoje a přijmout upřímnější koncept aktivní minority, která zastává roli neustálého vření propagující akce bez toho, aby je chtěla řídit. Síla našeho hnutí vychází právě z toho faktu, že vyrůstá z nekontrolovatelné spontaneity, která podněcuje akci. A činí tak, aniž by předstírala nějaký program nebo by chtěla prostřednictvím akce vytežit vlastní užitek.“ Tyto premisy byly zváženy *MSRI* a jejími pozdějšími částmi: *Movimiento Iberico de Liberacion (Ibérské osvobozené hnutí)*, *GARI* a v osmdesátých letech i *Comandos Autónomos Anticapitalistas (Antikapitalistická autonomní komanda)*.

V prvních dubnových dnech roku 1968, v předvečer zničujícího Pařížského května, rozeslala *Skupina prvního května* všem anarchistickým skupinám dokument nazvaný *Za mezinárodní anarchistickou praxi*, ve kterém poukazovala na existenci status quo udržovaného státu, které předstírají, že jsou nesmiřitelné (USA, Čína, SSSR) a které počítají i s širokým spektrem podrobených zemí. Vzhledem k této skutečnosti by proto anarchisté neměli pouze upevňovat svůj silný protistátní postoj, ale zaujmout rebelský postoj – permanentní konflikt – který kritiku autoritářství považuje za standart. Díky těmto návrhům se v městském prostředí objevilo nespočet antiautoritářských akčních skupin, a to nejen v Evropě, ale také ve Spojených státech a Latinské Americe. Zdůraznit chceme hlavně nejodhodlanější anarchistickou guerillu ve Federálním Německu – německou skupinu *Zentralrat der umherschweifenden Haschrebellen (Centrální rada kočovných hašišových rebelů)*, která se rok a půl po policejní vraždě studenta, jež se odehrála během návštěvy šáha v roce 1967, zradikalizovala a vytvořila společně s dalšími antiautoritářskými skupinami *Bewegung 2. Juni (Hnutí druhého června)*. Ve Velké Británii už tou dobou přicházela na scénu oblíbená *Angry Brigade (Rozhněvaná brigáda)*. Tato ozbrojená anarchistická skupina udržela svůj tlak na systém nadvlády téměř po jedno desetiletí prováděním antagonistických akcí od roku 1969 do roku 1984. Celosvětově se tato skupina stala známou a slavnou v roce 1972, kdy osm jejích členů stálo před nejvyšším soudem. Těmto bojovným anarchistům se nedostalo

skupiny tak mohou samy vytvořit nezbytné podmínky pro revoluci prostřednictvím vlastních předvojových akcí. Teorie vychází ze zkušeností Che Guevary a Kubánské revoluce. (pozn. překl.)

pouze těžkých rozsudků ze strany nepřítele, ale i odsouzení ze strany takzvané široké levice. Zavržení této anarchistické struktury se neo-
mezovalo jen na typické kruhy tolerované opozice. Odmítnutí přišlo
také od takzvaného „organizovaného anarchismu“, jehož členské kluby
je odsuzovaly jako teroristy, dobrodruhy a individualisty.

Tento populistický pohled, který a priori odsuzuje akci uvědomělé
minority a sází na „revoluční“ evoluci velkých mas, místo aby porozu-
měl funkci „permanentního věření“, které jednající minority zastávají ve
vývoji antiautoritářského vědomí, v jistých anarchistických kruzích ještě
stále přetrvává. Problémy, kterým *Rozhněvaná brigáda* čelila, byly stejné,
jaké tou dobou zažívaly i jiné antagonistické skupiny bez ohledu na je-
jich teoretické pozice. Všechny skupiny, které odmítnou státem vytyčené
limity, přejdou do ilegality a zradikalizují své boje, byly – a stále jsou –
odsuzovány mimoparlamentními sociálními organizacemi uhnížděnými
v legalitě. Od „dělnického hnutí“ – které bylo v té době ještě živé – přes

Studentské nepokoje; Paříž, květen 1968

komunistické strany až k legálnímu anarchismu. Tento fenomén se přirozeně opakoval všude, aniž by se mezi leninisty a anarchisty objevovaly velké rozdíly. Těm, kteří si vybrali ozbrojený boj a oddali svůj život antagonistickému násilí, se dostalo ze strany sociálních organizací a organizované levice obecně jednohlasného odsouzení.

Ve Spojených státech se historie opakovala u skupin, jakými byly *Weather Underground Organization* a *Symbionese Liberation Army (SLA)*. Tyto ozbrojené skupiny a jejich aktéři byli také izolováni „revolučními“ sociálními organizacemi a odsouzeni jako „provokatéři“ a „individualističtí teroristé“, kteří podněcují represi, a jsou proto hrozbou pro vzestup „masového hnutí“ a „militantních organizací“. Soudružka Jean Wierová ve sborníku o *Rozhněvané brigádě* uvádí svědectví Martina Sostrea, člena *SLA*, které se k těmto událostem váže. Sostre tvrdí, že odsouzení *SLA* levicovými médii bylo naprosto totožné s tím, které vydaly média vládnoucí třídy, a pokračuje: „Tisk levicového hnutí nás chce přimět k tomu, abychom uvěřili, že ke svržení vládnoucí třídy nám prostě stačí organizovat masové hnutí, protestní demonstrace a opakovat revoluční slogany.“

Odmítnutí ze strany sociálních organizací – od odborů až po komunistické strany – se zakládalo na tom, co nazvali „anarchistický syndrom“. Ve skutečnosti tak nazývali „antiimperialistické“ městské guerilly proto, že následovaly všechny návrhy z Guillénova manuálu, čímž jejich akce korespondovaly s anarchistickou logikou. Takže se zaměřily na neustálé narušování systému nadvlády tím, že útočily na nejznámější představitelé a věrné držitele moci. Znovu prováděly expropriace, padělání dokumentů, odplaty, propagandu činem a popravy fízlů. To je to, proč odborníci na extrémismus zařazovali skupiny jako *RAF*, *Rudé brigády*, *SLA* a dokonce i zdejší mexickou *Liga Comunista 23 Septiembre* (*Komunistická liga 23. září*) do anarchismu.

Na druhé straně oceánu bychom v těch letech vyzdvihli zejména uruguayskou *OPR 33*, ozbrojenou ruku *Federacion Anarquista Uruguaya (FAU – Urugvajskou anarchistickou federaci)*, která se veřejně představila v roce 1966 jako protiopatření proti fokalismu *National Libera-*

tion Movement Tupamarus (*MLN-T – Národně osvobozené hnutí Tupamarus*). Nicméně leninistická náklaza a nacionalistické sklony nejenže přivodily prohru *FAU*, ale později vedly k vytvoření předvojové stranické struktury: *Partido de la Victoria del Pueblo* (*Lidová vítězná strana*), která v logické návaznosti na svou bolševickou odchylku skončila dnes jako volební strana. Něco podobného se stalo s anarchistickými městskými guerillami v Německu. Legendární *Hnutí 2. června* skončilo svoji aktivitu v roce 1980 tím, že spousta jeho členů se připojila k *RAF*. Na jednu stranu jejich přítomnost dodala *RAF* lehký libertariánský nádech, který vedl ke zdoluhavému procesu přehodnocování, který vyústil vlastním rozpadem, na druhou stranu spojení s touto leninistickou skupinou ukončilo možnost reprodukce anarchistických ozbrojených skupin v Německu.

Ačkoliv je anarchistický původ městské guerilly nepopíratelný, jak jsme již naznačili dříve, podrobují dnes tento samotný koncept guerilly a metodologii, se kterou je spojena, mnohé anarchistické skupiny hluboké diskusi. Na přelomu 70. a 80. let minulého století je znát citlivý pokles „klasických“ městských guerill, který dal za vznik „novému druhu“ městské guerilly, která dokonce zpochybňuje příslušenství k této strategii nerovné války. Rok 1976 a hlavně italské jaro roku 1977 a takzvané „dny reflexe“ v lednu 1978 značí prohlubující se kritiku guerillového boje. Vpád *Azione Rivoluzionaria* (*AR – Revoluční Akce*) a její feministické struktury znovu uvedl do kontextu Itálie otázku městské anarchistické guerilly. Třebaže tyto struktury ve svém *Prvním teoretickém dokumentu* z ledna 1978 přiznaly, že vznikly sledováním zkušeností *RAF* a vývoje bojů v Německu a ze specifík italského antiautoritářského hnutí, které se neidentifikovalo s žádným z několika ozbrojených předvojů, které v té době vedly guerillový boj. Prohlubovali rovněž kritiku vůdčí role, která byla rozvíjena těmito předvojovými skupinami stejně jako to dělaly *Rudé Brigády*. Předkládali odlišné organizační návrhy postavené na neformální koordinaci a afinitních skupinách, ve kterých byla „tradiční propojenost nahrazena vztahy, které byly založeny na sympatii a které byly charakterizovány maximální vzájemnou blízkostí, svědomím a důvěrou mezi jednotlivými členy.“ Doporučovali zůstat v malých buňkách tak, aby si byly schopny udržet ty charakteristiky, které umožňovaly organizovat se na základě afinity, a zabránit tak možné infiltraci, což zaručovalo maximální efektivitu s minimem rizik.

Ve stejném textu znovu potvrdili, že „nové hnutí neodmítá pouze historická monstra sovětského marxismu a hybridní italský marxismus,“ ale odmítá také „mýtus proletariátu jakožto revoluční třídy, mýtus, který zavedl hnutí od roku 1968 pouze do slepé uličky.“ Opravdu mimořádné je, že to tvrdili soudruzi z *AR* už v 70. letech s ujištěním, že fakt, že se zbaví tohoto mýtu, „uvolní energii, kterou hnutí roku 1977 jen nastínilo.“ Na stejné straně *AR* ve svém *Prvním teoretickém dokumentu* potvrdila, že nové hnutí neodsouvá boj směrem k třídám, ale předpokládá ho v první osobě založený na tom, že „přímá akce posouvá jedince k uvědomění si sebe samého, který může změnit svůj osud a převzít zase kontrolu nad svým vlastním životem.“ Tímto způsobem „rozpoznává neadekvátnost starých socialistických projektů ve všech jejich podobách“ a zdůrazňuje, že „všechny instituce a hodnoty hierarchické společnosti již pozbyly své funkce,“ trvající na tom, že neexistuje žádný „společenský důvod“ je zachraňovat. „Tyto instituce a hodnoty, spolu s městy, školami atd. dosáhly svého historického limitu. Jsou sociálním vesmírem, který se nachází v tunelu krize. [...] Ale právě tím, že krize investuje všechny oblasti zamořené nadvládou, objevují se o to víc reakcionářské aspekty socialistických projektů. Ať už to jsou projekty maoistické, trockistické nebo stalinistické, zachovávají pojetí hierarchie, autority a státu jakožto epizody v porevoluční budoucnosti, a v důsledku proto také zachovávají hodnotu majetku („znárodněného“) a třídy („diktatura proletariátu“).“

Jako by *AR* psali svůj dokument dnes ráno, správně poukazují, „že přítomnost kritických, konstruktivních a utopických postojů je podmínkou nezbytnou, ale ne dostačující. Dnes taková přítomnost nemůže být hegemónická, a proto je potřeba zároveň rozvinout negativní kritický postoj zhoubný pro probíhající procesy. Destruktivní kritika, ozbrojená kritika, je dnes jedinou silou, která je schopna se věrohodně a spolehlivě proměnit v emancipační projekt. [...] Společenské a politické síly jsou stále zautomatizovanější v masách a závislejší na Státu. Tyto síly nemají žádnou jinou zbraň než terorem vynucený konsensus, který má jakýmkoliv prostředky předcházet vzestupu antagonismu. Tatíček kapitál povolal své nejoddanější k rekuperaci. Obrana státu až ‘do posledního muže’ nebo, v lepším případě, jeho teroristické posílení je to, co je sjednocuje.“

Jako by se tato kategorická kritika prvních dnů roku 1978 nezdála dostatečná, AR distribuovala výzvu během třetího kongresu *Internacionály anarchistických federací*, který se konal od 23. do 26. března téhož roku v Carraře. Tato výzva navrhovala teoreticko-praktickou „renovaci“ a obnovu anarchistických „intervenčních metod,“ a to především těm soudruhům, kteří vždy trvali na „konkrétních“ návrzích, kteří prohlášení chápali jako „řádky, které mají následovat“, protože kritiku a reflexi nebrali jako nepostradatelné nástroje jak převádět přímou akci do praxe, a kteří se zříkali rozhodnout se, majíc za výchozí bod reflexivní kritiku, kterou cestu následovat. V tomto letáku AR uvedli: „Vyzýváme všechny anarchistické soudruhy shromážděné na tomto x-tém sjezdu, které ještě nepostihla skleróza a předčasné stáří z neustálého a vyčerpávajícího úkolu objevovat se na této scéně – někteří v rolích herců, jiní zase v rolích diváků. Vyzýváme také ty soudruhy, kteří ještě nevyplýtvali celého svého revolučního ducha a energii na praxi, která z čekání a obrany dělá svou hlavní přednost.“ Soudruzí, trvám na tom, že tento citovaný leták byl napsán v březnu 1978 – to jen aby si někdo nemyslel, že byl zpracovaný na posledním Anarchistickém kongresu v Autonomní národní univerzitě v Mexiku.

Ve stejném textu AR nabádali anarchisty v Carraře, aby přesouvali teoreticko-praktické lešení podle potřeb hnutí: „Soudruzí, přetvořme a obnovme se znovu a vykročme ruku v ruce s dobou, nebo ještě lépe, pokusme se dobu předejít. Jak můžeme předstírat, že jsme bystrí a kousaví, když jsou naše intervenční metody a už tak malá teoretická propaganda zastaralé a vyčerpáné a redukuje anarchismus na neplodné a bezvýsledné názorové hnutí, které je schopné jednat pouze v obranné rovině pokaždé, když moc střílí své represivní šípy [...] Soudruzí, opusťme politiku sloganů, schémat a informací, které byly ve skutečnosti vytvořené před sto lety [...].“

Třiatřicet let po historické výzvě AR zůstává zřeknutí se našich starých organizačních schémat a akcí a teoreticko-praktická renovace anarchismu nepochybně jedním z našich hlavních přívěsků. Tento fakt nám bez debat ukazuje, že anarchisté vždy hledali formy, jakými by zmodernizovali teoreticko-praktické lešení, které by nás udrželo, utvářelo by nové

organizační struktury a překonávalo by precedenty – tolerované nebo ignorované nadvládou, jež je považuje za neškodné – s cílem přeskupit se podle kontextu doby, ve které musíme žít, tak, abychom měli potřebné zbraně k frontálnímu útoku proti systému nadvlády.

Navzdory protichůdným zájmům „anarchistického“ oficialismu vyvolávaly přístupy z pozdních 70. v našich řadách intenzivní polemiku, která je tvarovala až do doby, kdy byla vytyčena současná povstalecká tendence. Debata o destruktivní kritice systému nadvlády prováděná prostředky antagonistického násilí, ozbrojeného boje, propagandy činem, expropriacemi a přímým útokem proti moci zástupců a jako strategie vedoucí k sebeorganizaci boje a rozšíření povstání, zevšeobecněla v širokých oblastech antagonistického anarchismu a dosáhla mezinárodní úrovně. *Setkání za účelem interni i externí diskuse* byl dokument, který spojoval obavy a reflexe prvních okamžiků debaty a který byl zveřejněn jen v *Anarchismo* a v *Contrainformazione*. Tyto hluboké úvahy nevyhnutelně vedly k otázkám, zda je z anarchistické perspektivy guerilla vhodná jako koncept a metoda boje.

Termín guerilla odkazuje na „malou válku,“ „minoritní konflikt“ nebo „konflikt malé intenzity.“ Proto se s pojmem implicitně pojí odkaz na „lehkou pěchotu“ provádějící rychlé útoky narušující běžné jednotky. Tato taktika se začala používat ve Španělsku během Napoleonovy invaze. Guerilla umožnila nepřetržitě útočit na francouzské okupační vojáky, a to utvářením malých skupin civilistů, kteří byli trénovaní a vedení zkušenými vojáky. Od té doby byla guerilla jako taktika a strategie používána v každém nesouměrném boji. Termín se začal používat k označení těchto malých civilních skupinek s vojenským výcvikem, které tvořily nepravidelnou „armádu“ za účelem napadat regulérní vojsko prostřednictvím rychlých operací s využitím výhod jako znalosti terénu, pohyblivosti a momentu překvapení. Oproti konvenčním válkám je „guerillová válka“ flexibilní, méně geometrická a mnohem pohyblivější.

Ve zvláštních případech „městské guerilly“ má tato taktika, jak jsme již zmínili na začátku, původ v anarchistickém útoku na systém nad-

vlády s jasným cílem způsobit plánované škody mocenským institucím (státu-kapitálu a církvi), jejich zástupcům a vykonavatelům moci i s jejich posluhovači. Strategie guerilly je zaměřena na útok na srdce státu a kapitálu: do města. Akce městské guerilly směřuje k narušení „dobré funkčnosti“ systému. Všechny útoky jsou plánovány proti represivním institucím (proti fízlům, soudcům, vojákům atd.) spolu s „ozbrojenou propagandou“, popravami, obstaráváním zbraní a munice, expropriacemi, sabotážemi výrobních prostředků, ničení zboží, solidaritou s vězni a útoky proti centrům masového odcizení. Tato kombinace útoků usiluje o své rozšíření a rozmnožení rozvíjením boje proti nadvládě a je koncipována k rozvíjení „revolučního uvědomění“ mezi odcizenými davy. Podle této strategie budou „běžní lidé“ opouštět svou obvyklou pasivitu a připojí se k povstání, jakmile si uvědomí zranitelnost systému nadvlády. Avšak – a právě zde se soustřeďuje současná anarchistická kritika – praxe klasické „městské guerilly“ vyžaduje „specialisty“ a specializované „techniky,“ což znamená přijetí takzvaného „profesionálního revolucionáře“, kultu zbraní a řady specifických „nezbytností“ (úkryty, špionážní a kontrašpionážní systémy, hierarchii atd.), což nakonec končí v naprostém opuštění anarchistických idejí.

Guerilloví bojovníci; Španělsko, circa 1949

V tomto smyslu nám Alfredo Bonanno v *Ozbrojené radosti* připomíná, že pro tradiční guerillovou organizaci je úpadek do technokratického nebezpečí nevyhnutelný, protože dříve či později dojde k tomu, že bude protlačovat své „specialisty“. Bonanno v tomto textu poukázal na to, že taková povstalecká struktura, která najde radost v akcích zaměřených na zničení nadvlády, „považuje nástroje používané ke způsobení této destrukce za to, co jsou, za pouhé nástroje. Ti, kteří používají tyto nástroje, se nesmí stát jejich otroky přesně jako ti, kteří nevědí, jak je používat, se nesmí stát otroky těch, kteří vědí. Diktatura nástrojů je nejhorším druhem diktatury. [...] Je nezbytné rozvinout kritiku zbraní. Příliš často jsme svědky zbožštění samopalů a vojenské efektivity. Ozbrojený boj se netýká pouze zbraní. Ty nemohou samy o sobě představovat revoluční dimenzi. Je nebezpečné redukovat komplexní realitu na jednu jedinou věc. Hra ve skutečnosti zahrnuje i toto riziko. Může učinit ze živoucí zkušenosti pouhý nástroj a proměnit ho na něco magického a absolutního. Nikoliv náhodou se samopal objevuje v symbolice mnoha revolučních bojových organizací. Musíme to překonat, pokud chceme porozumět radosti jako zásadnímu významu revolučního boje, unikajícímu iluzím a pastem komoditního spektaklu mýtických a mytizovaných objektů.“ A tak navrhuje, abychom odmítli všechny role včetně „profesionálního revolucionáře“ s cílem „prodrat se ven z magického kruhu teatrálních komodit“, a dbali při tom na to, že ozbrojený boj se musí vyhnout rozdělování úkolů a přidělování rolí, které na nás uvaluje ideologie výroby.

Znovu podotýkáme, že morálka, která je základem této úvahy, neříká, že problémem jsou zbraně samotné, ale kdo je používá, jak je používá a za jakým účelem. Problém tak soustředí na typ rozvíjené struktury a na roli povstaleckých minorit. Na klasické městské guerille je zastaralá její „technická specializace“, to znamená dominantní role, kterou dává znalosti zbraní, jejich uctívání a roli profesionálního revolucionáře, a to spolu s celou infrastrukturou, kterou to předpokládá. Tato reflexe objasňuje, že nestačí pouze rozšiřovat boj, ale že musí být rozšířen do každého aspektu našeho každodenního života. V ní je zakořeněna sebeorganizace boje, rozvoj antagonistických „frakcí“ a aktivních minorit. Z pohledu anarchistické reflexe – vycházející ze zkušeností z boje

– musíme porozumět rekuperativní roli starých leninských struktur, a proto musíme znovu zdůraznit naše hodnoty přímé akce, které čelí neúprosné „profesionalizaci“ boje, který je předem neplatný v současné sociální válce proti nové nadvládě.

Jsme si vědomi toho, že antagonistické minority jsou vystaveny riziku vlastní přeměny v radikální spektakl boje, nejsou-li schopny v podnětu permanentní konfrontace artikulovat rozšíření boje prostřednictvím rozvoje antagonistického vědomí. Uvědomování si antiautoritářského vědomí nesporně prochází procesem štěpení a odlučování až do bodu naprosté rozluky se systémem nadvlády. Systém pronikl do DNA „občana.“ Stát a kapitál jsou součástí našich těl. To je také důvod, proč stále existují, protože je reprodukuje s každým našim krokem. Proto mezi sebou tak často nacházíme nevědomou obranu nadvlády, obranu státu a kapitálu. Více kapitalismu žádáme pokaždé, když se dožadujeme více práce, místo abychom bojovali za její zničení. Větší stát zase požadujeme při každé příležitosti, kdy se domáháme „zabezpečení“ nebo „většího rozpočtu“ na vzdělání, zdravotnictví, bydlení atd. Tato cesta nevede k naprostému osvobození, ale omezuje se na žebrání o prodloužení řetězu o pár centimetrů.

Řecko; 2008-20??

ORGANIZACE, jako tato s velkými písmeny, které se všichni obávají a která je v praxi redukována na akronymy, spolky a sekty, bude ovocem rozvoje antagonistického násilí a rozšíření bojů. Sociální válka přinese potřebu takové organizace, která bude pravým pokrokem opravdového hnutí. Neustálý antagonismus aktivních minorit je nabídkou útoku tady a teď na struktury nadvlády a ty, kteří je zosobňují. Zdůrazňuje především, že nepřítel je zranitelný, a ukazuje, že soudruzi, kteří byli uneseni Státem, nejsou sami, ale naopak mohou počítat se vši naší solidaritou. Specifická váha antagonistických minorit, afinitních skupin v neustálém konfliktu, není vyjádřena počty útoků ani škodami, které pokaždé silnější exploze nepříteli uštedří. Váha těchto akčních minorit leží v nákaze, v geometrickém šíření boje a nárůstu antiautoritářského vědomí. Takže za každým výbuchem, každou kulkou, každou expropriací, každým projevem antagonistického násilí bude vždy přítomný náš ideál ujišťující, že náš boj je bojem za naprosté osvobození, konečné zničení systému nadvlády a za Anarchii.

Edice Černé internacionály, 2016
cerna.internacionala@riseup.net

„Násilí je ospravedlnitelné pouze tehdy, je-li nezbytné k sebeobraně nebo obraně ostatních proti jinému násilí [...].

Otrokova sebeobrana je vždy legitimní, a tudíž jeho násilí proti šéfovi, proti utlačovateli, je vždy morálně ospravedlnitelné a mělo by se přizpůsobovat jen tomu, jak je užitečné a jak je efektivní s ohledem na vynaložené úsilí.“

*Enrico Malatesta, Umanità Nova
25. 8. 1921*